Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 11. septembra 2025 *

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov – Členi 2, 5 in 7 – Členi 21, 24 in 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Direktiva 2000/78/ES – Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu – Člen 1– Člen 2(1) in (2)(b) – Prepoved diskriminacije na podlagi invalidnosti – Posredna diskriminacija – Različno obravnavanje delavca, ki sam ni invalid, vendar skrbi za svojega invalidnega otroka – Člen 5 – Obveznost delodajalca, da sprejme razumne prilagoditve“

V zadevi C-38/24, [Bervidi] [i],

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija) z odločbo z dne 17. januarja 2024, ki je na Sodišče prispela 19. januarja 2024, v postopku

G. L.

proti

AB SpA,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi F. Biltgen, predsednik senata, T. von Danwitz (poročevalec), podpredsednik Sodišča, A. Kumin, sodnik, I. Ziemele, sodnica, in S. Gervasoni, sodnik,

generalni pravobranilec: A. Rantos,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za G. L. F. Andretta in M. Parpaglioni, avvocati,

– za AB SpA D. La Rosa, avvocata,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z L. Fiandaco, avvocato dello Stato,

* Jezik postopka: italijanščina.

[i] Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

– za grško vlado V. Baroutas in M. Tassopoulou, agenta,

– za Evropsko komisijo D. Recchia in E. Schmidt, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 13. marca 2025

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79) v povezavi s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, ki je bila v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009 (UL 2010, L 23, str. 35, v nadaljevanju: Konvencija OZN).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med G. L. in AB SpA, ker je ta družba odklonila prilagoditev delovnih pogojev G. L., ki bi tej osebi omogočala, da skrbi za invalidnega sina.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

3 V točki (x) preambule Konvencije OZN je navedeno:

„prepričane, da morata družba in država varovati družino, ki je naravna in osnovna družbena skupnost, ter da je treba invalidom in njihovim družinskim članom zagotoviti potrebno varstvo in pomoč, ki naj družinam omogoči prispevati k polnemu in enakopravnemu uživanju pravic invalidov.“

4 Člen 1 te konvencije, naslovljen „Namen“, določa:

„Namen te konvencije je spodbujati, varovati in invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spodbujati spoštovanje njihovega prirojenega dostojanstva.

Invalidi so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi.“

5 Člen 2 te konvencije, naslovljen „Pomen izrazov“, v tretjem in četrtem odstavku določa:

„V tej konvenciji:

[…]

‚diskriminacija zaradi invalidnosti' pomeni vsako razlikovanje, izključevanje ali omejevanje zaradi invalidnosti z namenom ali posledico zmanjšanja ali izničevanja enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju. Vključuje vse oblike diskriminacije, tudi odklonitev primerne prilagoditve;

‚primerna prilagoditev' pomeni potrebne in primerne spremembe ter prilagoditve, ki ne nalagajo nesorazmernega ali nepotrebnega bremena, kadar so v posameznem primeru potrebne, da se invalidom na enaki podlagi kot drugim zagotovi uživanje ali uresničevanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin;

[…]."

6 Člen 5 Konvencije OZN, naslovljen „Enakost in nediskriminacija", določa:

„1. Države pogodbenice priznavajo, da so vsi ljudje enaki pred zakonom in da so brez diskriminacije upravičeni do enakega pravnega varstva in zakonskih ugodnosti.

2. Države pogodbenice prepovejo vsako diskriminacijo zaradi invalidnosti ter zagotovijo invalidom enako in učinkovito pravno varstvo pred diskriminacijo ne glede na okoliščine.

3. Za spodbujanje enakosti in odpravo diskriminacije države pogodbenice sprejmejo vse ustrezne ukrepe za zagotovitev primernih prilagoditev.

4. Posebni ukrepi, potrebni za spodbujanje ali doseganje dejanske enakosti invalidov, se ne štejejo za diskriminacijo po tej konvenciji."

7 Člen 7 te konvencije, naslovljen „Invalidni otroci", v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Države pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci uživajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine.

2. Pri vseh dejavnostih v zvezi z invalidnimi otroki mora biti poglavitna skrb otrokova korist."

8 Člen 34(1) navedene konvencije določa ustanovitev Odbora za pravice invalidov.

Pravo Unije

Direktiva 2000/43/ES

9 Člen 1 Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 20, zvezek 1, str. 23) določa:

„Namen te direktive je določiti okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti, da bi v državah članicah uveljavili načelo enakega obravnavanja."

10 Člen 2(1) in (2) te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja' pomeni, da ne sme biti nobene neposredne ali posredne diskriminacije na podlagi rase ali narodnosti.

2. V odstavku 1:

(a) se za neposredno diskriminacijo šteje, če se ena oseba obravnava manj ugodno, kakor se obravnava, se je obravnavala ali pa bi se obravnavala druga oseba v primerljivem položaju na podlagi rase ali narodnosti;

(b) se za posredno diskriminacijo šteje, če bi na videz nevtralna določba, merilo ali praksa postavila osebe neke rase ali narodnosti v posebno neugoden položaj v primerjavi z drugimi osebami, razen če to določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje zakonit cilj in če so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna."

Direktiva 2000/78

11 V uvodnih izjavah 6, 12, 20, 21 in 37 Direktive 2000/78 je navedeno:

„(6) Listina Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev[, sprejeta na zasedanju Evropskega sveta v Strasbourgu 9. decembra 1989,] priznava pomembnost boja proti vsem oblikam diskriminacije, vključno s potrebo po sprejemanju ustreznih ukrepov za socialno in ekonomsko vključenost starejših in hendikepiranih [invalidov].

[…]

(12) V vsej [Evropski] [s]kupnosti bi zato morali prepovedati vsakršno neposredno ali posredno diskriminacijo zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti [invalidnosti], starosti ali spolne usmerjenosti na področjih, ki jih ureja ta direktiva. […]

[…]

(20) Poskrbeti bi bilo treba za ustrezne – tj. učinkovite in praktične – ukrepe za prilagoditev delovnih mest hendikepiranim [invalidom], denimo s prilagoditvijo delovnih prostorov in opreme, ritma delovnega časa, razdelitve delovnih nalog ali z zagotovitvijo sredstev za usposabljanje ali uvajanje v delo.

(21) Pri ugotavljanju, ali ukrepi, za katere gre, povzročajo nesorazmerno breme, se morajo upoštevati zlasti z njimi povezani finančni in drugi stroški, velikost in finančni viri organizacije ali podjetja ter možnost pridobitve javnih sredstev ali kakšne druge oblike pomoči.

[…]

(37) V skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski skupnosti države članice ne morejo zadovoljivo izpolniti cilja te direktive, namreč zagotoviti enake pogoje v vsej Skupnosti, kar zadeva enakost pri zaposlovanju in delu, in ga je torej zaradi razsežnosti in učinkov bolje uresničevati na ravni Skupnosti. […]"

12 V členu 1 te direktive je določeno, da je njen namen „opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti [invalidnosti], starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.

13 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Koncept diskriminacije“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

(a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

(b) se šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar je zaradi kakšne navidez nevtralne določbe, merila ali prakse neka oseba določene vere ali prepričanja, ki ima določen hendikep [določeno invalidnost] ali je določene starosti ali spolne usmerjenosti, v primerjavi z drugimi v slabšem položaju, razen če:
(i) tako določbo, merilo ali prakso objektivno upravičuje legitimni cilj in je način uresničevanja tega cilja primeren in nujen; ali
(ii) mora delodajalec oziroma oseba ali organizacija, ki jo ta direktiva zavezuje, glede oseb z določenim hendikepom na podlagi nacionalne zakonodaje sprejeti ustrezne ukrepe v skladu z načeli iz člena 5, da odpravi podlago za prikrajšanost, ki jo povzroča taka določba, merilo ali praksa.“

14 Člen 3 iste direktive, naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1(a) in (c) določa:

„V mejah pristojnosti, ki so prenesene na Skupnost, se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva:

(a) pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev […];

[…]

(c) zaposlitev in delovne pogoje […].“

15 Člen 5 Direktive 2000/78, naslovljen „Razumne prilagoditve za hendikepirane [invalidne] osebe“, določa:

„Da se zagotovi skladnost z načelom enakega obravnavanja, kar zadeva hendikepirane [invalidne] osebe, se zagotovijo razumne prilagoditve. To pomeni, da delodajalci sprejmejo ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se hendikepirani [invalidni] osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. Obremenitev ni nesorazmerna, če jo zadosti kompenzirajo ukrepi v okviru politike, ki jo zadevna država članica izvaja v zvezi s hendikepiranimi [invalidnimi] osebami.“

Italijansko pravo

16 Člen 2(1) decreto legislativo n. 216 – Attuazione della direttiva 2000/78/CE per la parità di trattamento in materia di occupazione e di condizioni di lavoro (zakonska uredba št. 216 o prenosu Direktive 2000/78/ES o enakem obravnavanju pri zaposlovanju in delu) z dne 9. julija 2003 (GURI št. 187 z dne 13. avgusta 2003), v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„V smislu te uredbe […] načelo enakega obravnavanja pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi vere, osebnega prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. To načelo pomeni, da se ne izvaja nobena neposredna ali posredna diskriminacija, kot je opredeljena v nadaljevanju:

(a) neposredna diskriminacija v primeru, kadar je, je bila ali pa bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivem položaju zaradi vere, osebnega prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti;

(b) posredna diskriminacija v primeru, kadar je zaradi kakšne na videz nevtralne določbe, merila, prakse, akte, dogovora ali ravnanja neka oseba določene vere ali prepričanja, ki je invalid ali je določene starosti ali spolne usmerjenosti, v primerjavi z drugimi v slabšem položaju.“

17 Člen 3(3a) navedene zakonske uredbe določa:

„Za zagotavljanje spoštovanja načela enakega obravnavanja invalidov morajo delodajalci v javnem in zasebnem sektorju na delovnem mestu sprejeti primerne prilagoditve, kot so opredeljene v Konvenciji [OZN], ratificirani z zakonom št. 18 z dne 3. marca 2009, da bi invalidom zagotovili popolno enakost z drugimi delavci. Delodajalci v javnem sektorju morajo zagotoviti izvajanje tega odstavka brez novih ali večjih bremen za javne finance ter s človeškimi, finančnimi in materialnimi viri, ki so na voljo v okviru veljavne zakonodaje.“

18 Člen 25(2a) decreto legislativo n. 198 – Codice delle pari opportunità tra uomo e donna, a norma dell’articolo 6 della legge 28. novembra 2005, n. 246 (zakonska uredba št. 198 o zakoniku o enakih možnostih moških in žensk v skladu s členom 6 zakona z dne 28. novembra 2005, št. 246) z dne 11. aprila 2006 (GURI št. 125 z dne 31. maja 2006, redni dodatek št. 133), ki je začel veljati po nastanku dejanskega stanja spora o glavni stvari, določa:

„Diskriminacija v smislu tega naslova pomeni kakršno koli obravnavanje ali spremembo delovnih pogojev ali delovnega časa, ki zaradi spola, starosti, potreb po osebni ali družinski oskrbi, nosečnosti, materinstva ali očetovstva, vključno v primeru posvojitve, ali zaradi pridržanja in uresničevanja s tem povezanih pravic postavlja delavca v vsaj enega od naslednjih položajev: (a) v manj ugoden položaj v primerjavi z vsemi drugimi delavci; (b) omejitev priložnosti za udeležbo v življenju podjetja ali pri izbirah podjetja; (c) omejitev dostopa do mehanizmov napredovanja in kariernega razvoja.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

19 G. L. je delala za družbo AB s sedežem v Italiji kot „upravljavec postaje“. Na tej podlagi je bila zadolžena za nadzorovanje in kontrolo postaje podzemne železnice.

20 G. L. je od družbe AB večkrat zahtevala, naj jo trajno razporedi na delovno mesto s fiksnim delovnim časom, po potrebi manj kvalificirano, ki bi ji omogočalo, da skrbi za svojega mladoletnega sina, ki je hudo prizadet in popoln invalid, ki živi z njo in mora vsako popoldne slediti programu oskrbe ob določeni uri.

21 Družba AB tem zahtevkom ni ugodila, vendar je osebi G. L. kljub temu začasno odobrila nekatere prilagoditve delovnih pogojev, in sicer določitev stalnega kraja opravljanja dela in dodelitev ugodnejšega delovnega časa v primerjavi z drugimi upravljavci postaje, za katere velja izmenični delovni čas z rotacijami.

22 G. L. je 5. marca 2019 pri Tribunale di Roma (sodišče v Rimu, Italija) zoper družbo AB vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi, da je bila zavrnitev njenega delodajalca, da trajno ugodi njeni prošnji za prilagoditev delovnih pogojev, diskriminatorna.

23 G. L. je v tožbi predlagala, naj se tej družbi naloži, da jo trajno razporedi na delovno mesto s fiksnim dopoldanskim delovnim časom (med 8.30 in 15.00) ter da sprejme načrt za odpravo diskriminacije, katere žrtev je bila, poleg tega pa naj ji povrne škodo.

24 Tribunale di Roma (sodišče v Rimu) je zavrnilo tožbo G. L., ki je zoper to odločbo vložila pritožbo pri Corte d'appello di Roma (višje sodišče v Rimu, Italija). Zadnjenavedeno sodišče je tožbo v glavni stvari prav tako zavrnilo, ker je menilo, da obstoj zatrjevanega diskriminatornega ravnanja ni bil dokazan in da je družba AB vsekakor uvedla „razumne prilagoditve" za upoštevanje omejitev G. L., čeprav je šlo za začasne ukrepe.

25 G. L. je zoper to sodbo vložila kasacijsko pritožbo pri Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče, Italija), ki je predložitveno sodišče.

26 Družba AB je oktobra 2022 odpovedala pogodbo o zaposlitvi G. L.

27 Predložitveno sodišče meni, da se v postopku v glavni stvari postavlja vprašanje, ali se lahko delavec, ki skrbi za svojega mladoletnega invalidnega otroka, pred sodiščem sklicuje na varstvo pred posredno diskriminacijo zaradi invalidnosti, do katerega je upravičena sama invalidna oseba, ob upoštevanju načel, ki izhajajo iz sodbe z dne 17. julija 2008, Coleman (C-303/06, EU:C:2008:415).

28 Navedeno sodišče opozarja, da je Sodišče v tej sodbi razsodilo, da se osebno področje uporabe varstva pred neposredno diskriminacijo zaradi invalidnosti, določenega s to direktivo, razteza na delavca, ki sam ni invalid, vendar skrbi za invalidnega otroka, kateremu zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje.

29 Predložitveno sodišče navaja, da je treba G. L. šteti za „oskrbovalca družinskega člana" v smislu nacionalnega prava in da je zato lahko upravičena do davčnih in socialnih ugodnosti, določenih z italijanskim pravom, kot je pravica, da, kolikor je mogoče, izbere kraj opravljanja dela, ki je najbližje njenemu prebivališču. Vendar naj nobena določba italijanskega prava temu oskrbovalcu v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari ne bi dajala varstva pred diskriminacijo na delovnem mestu zaradi pomoči, ki jo mora zagotoviti svojemu invalidnemu otroku.

30 Navedeno sodišče pojasnjuje, da je zato sodišče, ki je odločalo na prvi stopnji, zavrnilo tožbo G. L., saj je ugotovilo, da ta ni upravičena do vložitve tožbe za izpodbijanje diskriminacije, katere žrtev naj bi bila. Sodišče, ki je odločalo o pritožbi, pa je na podlagi načel, ki izhajajo iz sodbe z dne

17. julija 2008, Coleman (C-303/06, EU:C:2008:415), menilo, da se družinski oskrbovalec, kot je G. L., lahko sklicuje na nacionalne določbe o varstvu invalidov pred diskriminacijo na delovnem mestu.

31 Vendar predložitveno sodišče meni, da iz te sodbe ni jasno razvidno, da se načela, ki iz nje izhajajo, lahko uporabijo za položaj, v katerem obstaja posredna diskriminacija delavca, ki se v skladu z nacionalnim pravom šteje za „oskrbovalca družinskega člana“.

32 V teh okoliščinah je Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba pravo […] [U]nije, po potrebi tudi na podlagi Konvencije [OZN], razlagati tako, da ima oskrbovalec mladoletnega otroka s hudo obliko invalidnosti, ki trdi, da je bil zaradi pomoči, ki jo zagotavlja temu otroku, posredno diskriminiran pri zaposlovanju in delu, procesno upravičenje za uveljavljanje varstva pred diskriminacijo, ki bi se temu invalidu, če bi bil zaposlen, zagotavljalo v skladu z Direktivo [2000/78]?

2. Ali je treba, če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, pravo […] [U]nije, po potrebi tudi na podlagi [Konvencije OZN], razlagati tako, da mora delodajalec zadevnega oskrbovalca družinskega člana obvezno sprejeti razumne prilagoditve, da bi tudi v njegovo korist zagotovil skladnost z načelom enakega obravnavanja v razmerju do drugih delavcev, in sicer po vzoru tega, kar v zvezi z invalidi določa člen 5 Direktive [2000/78]?

3. Ali je treba, če je odgovor na prvo in/ali drugo vprašanje pritrdilen, pravo […] [U]nije, po potrebi tudi na podlagi [Konvencije OZN], razlagati tako, da pojem ‚oskrbovalec družinskega člana‘, ki je upošteven za uporabo Direktive [2000/78], pomeni vsakega posameznika, ki je družinski član ali zunajzakonski partner osebe, ki zaradi hude invalidnosti ne zmore povsem samostojno opravljati vsakodnevnih življenjskih opravil, in ki tej osebi, čeprav neformalno, zagotavlja brezplačno, izključno, stalno in dolgotrajno oskrbo v znatnem obsegu v domačem okolju, ali pa je treba pravo […] [U]nije razlagati tako, da je opredelitev zadevnega , oskrbovalca družinskega člana‘ širša ali celo ožja od navedene?“

Predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka

33 G. L. je z vlogo z dne 30. marca 2025 na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča predlagala ponovno odprtje ustnega dela postopka.

34 G. L. trdi, da je treba poleg vprašanj, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, preučiti še dve vprašanji, ki ju je navedla v pisnem stališču, ker v sklepnih predlogih generalnega pravobranilca nista bili analizirani.

35 V zvezi s tem je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da lahko Sodišče po uradni dolžnosti na predlog generalnega pravobranilca ali na predlog strank v skladu s členom 83 Poslovnika odredi ponovno odprtje ustnega postopka, kadar meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena ali da je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale (sodba z dne 15. septembra 2011, Accor, C-310/09, EU:C:2011:581, točka 19 in navedena sodna praksa).

36 Vendar je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso ni treba preučiti drugih vprašanj, ki so jih Sodišču predložile stranke v postopku v glavni stvari, temveč le vprašanja, ki jih je nacionalno sodišče navedlo v predložitveni odločbi (sodba z dne 3. septembra 2015, A2A, C-89/14, EU:C:2015:537, točka 44 in navedena sodna praksa).

37 Ker predložitveno sodišče Sodišču ni postavilo vprašanj, na kateri se G. L. sklicuje v predlogu za ponovno odprtje ustnega dela postopka, trditve, navedene v tem predlogu, ki se nanašajo na nujnost preučitve teh dveh vprašanj, niso razlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka na podlagi člena 83 Poslovnika.

38 V teh okoliščinah Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ima v tej zadevi na voljo vse podatke, ki jih potrebuje za odgovor na vprašanja predložitvenega sodišča, in da so zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije razpravljali o vseh trditvah, ki so potrebne za odločitev v obravnavani zadevi.

39 Zato je treba predlog za ponovno odprtje ustnega dela postopka zavrniti.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

40 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2000/78 in zlasti njen člen 1 ter člen 2(1) in (2)(b) v povezavi s členi 21, 24 in 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter členi 2, 5 in 7 Konvencije OZN razlagati tako, da prepoved posredne diskriminacije zaradi invalidnosti velja za delavca, ki sam ni invalid, vendar je predmet take diskriminacije zaradi pomoči, ki jo nudi svojemu invalidnemu otroku, s čimer temu otroku zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje.

41 Uvodoma je treba opozoriti, da je iz naslova, preambule, vsebine in cilja Direktive 2000/78 razvidno, da je njen namen vzpostavitev splošnega okvira za zagotovitev enakega obravnavanja „pri zaposlovanju in delu“ vseh oseb, tako da se jim omogoči učinkovito varstvo pred diskriminacijo, ki temelji na enem od razlogov iz člena 1 te direktive, med katerimi je tudi invalidnost (sodba z dne 21. oktobra 2021, Komisia za zashtita ot diskriminatsia, C-824/19, EU:C:2021:862, točka 35 in navedena sodna praksa).

42 V skladu s členom 3(1)(a) in (c) Direktive 2000/78 se ta direktiva v mejah pristojnosti, ki so prenesene na Evropsko unijo, uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, med drugim kar zadeva pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev, ter kar zadeva zaposlitev in delovne pogoje (sodba z dne 21. oktobra 2021, Komisia za zashtita ot diskriminatsia, C-824/19, EU:C:2021:862, točka 36).

43 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da posredna diskriminacija, ki jo zatrjuje G. L., izhaja iz neprilagoditve njenih delovnih pogojev, in sicer predvsem delovnega časa, kar spada v zaposlitev in delovne pogoje iz člena 3(1)(c) Direktive 2000/78.

44 Zato položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, lahko spada na področje uporabe te direktive.

45 Za odgovor na prvo vprašanje je treba najprej opozoriti, da Direktiva 2000/78 na področju, ki ga pokriva, konkretizira splošno načelo prepovedi diskriminacije iz člena 21 Listine, ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi, med drugim, invalidnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 21. oktobra 2021, Komisia za zashtita ot diskriminatsia, C-824/19, EU:C:2021:862, točka 32 in navedena sodna praksa). V zvezi s položajem iz postopka v glavni stvari je treba pri obravnavanju tega prvega vprašanja upoštevati tudi pravice otroka in pravice invalidov, določene v členih 24 in 26 Listine.

46 Poleg tega je Unija odobrila Konvencijo OZN, zato so določbe te konvencije od začetka veljavnosti konvencije sestavni del pravnega reda Unije. Iz tega izhaja, da se je pri razlagi Direktive 2000/78 mogoče sklicevati na te določbe in na določbe Listine ter da je treba to direktivo, kolikor je mogoče, razlagati v skladu s to konvencijo (glej v tem smislu sodbi z dne 11. aprila 2013, HK Danmark, C-335/11 in C-337/11, EU:C:2013:222, točke od 30 do 32, in z dne 18. januarja 2024, Ca Na Negreta, C-631/22, EU:C:2024:53, točka 41).

47 Kot je razvidno iz točk od 27 do 31 te sodbe, želi predložitveno sodišče v bistvu izvedeti, ali se Direktiva 2000/78 v povezavi s členi 21, 24 in 26 Listine ter členoma 2 in 5 Konvencije OZN uporablja tudi za posredno diskriminacijo zaradi invalidnosti „prek povezave“ glede delavca, ki skrbi za svojega invalidnega otroka.

48 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, opozoriti, da je Sodišče že razsodilo, da je položaj neposredne diskriminacije zaradi invalidnosti „prek povezave“ prepovedan z Direktivo 2000/78. Prepoved neposredne diskriminacije, določena v členu 1 ter členu 2(1) in (2)(a) Direktive 2000/78, namreč ni omejena le na osebe, ki so same invalidne. Če delodajalec obravnava delavca, ki ni invalid, manj ugodno, kakor je, je bil ali bi bil obravnavan drug zaposleni v primerljivem položaju, in če se dokaže, da se tega delavca obravnava manj ugodno zaradi invalidnosti njegovega otroka, kateremu nudi bistveni del oskrbe, ki jo ta potrebuje, se s takšnim obravnavanjem krši prepoved neposredne diskriminacije iz tega člena 2(2)(a) (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točka 56).

49 Glede na to, da Direktiva 2000/78 vsebuje določbe, katerih izrecen namen je upoštevati potrebe invalidnih oseb, ni mogoče ugotoviti, da je treba načelo enakega obravnavanja, ki je določeno s to direktivo, razlagati ozko, in sicer kot da je prepovedana le neposredna diskriminacija na podlagi invalidnosti in kot da se nanaša le na same invalidne osebe. Poleg tega se uvodna izjava 6 te direktive ob sklicevanju na Listino Skupnosti o temeljnih socialnih pravicah delavcev nanaša tako na splošni boj proti vsem oblikam diskriminacije kot na potrebo po sprejemanju ukrepov za socialno in ekonomsko vključenost invalidnih oseb (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točka 43).

50 Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da bi bila cilja Direktive 2000/78, in sicer določiti splošni okvir boja proti diskriminaciji na področju zaposlovanja in dela, ki temelji na enem od razlogov iz člena 1 te direktive, med katerimi je invalidnost, in cilj, naveden v njeni uvodni izjavi 37, in sicer ustvariti okvir za ukrepanje v zvezi z enakostjo pri zaposlovanju in delu, ter polni učinek te direktive ogroženi, če bi bila prepoved neposredne diskriminacije, določena v členu 2(2)(a) te direktive, omejena le na invalidne osebe in se ne bi uporabljala za položaj, v katerem bi bil delavec, ki sam ni invalid, kljub temu žrtev neposredne diskriminacije zaradi invalidnosti svojega otroka (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točki 47 in 48).

51 Z razlago Direktive 2000/78, s katero bi se uporaba te direktive omejila le na invalidne osebe, bi se namreč tej direktivi lahko odvzel velik del polnega učinka in zmanjšalo varstvo, ki naj bi ga zagotavljala (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točki 50 in 51).

52 Na drugem mestu, glede vprašanja, ali je z Direktivo 2000/78 prepovedan tudi položaj posredne diskriminacije zaradi invalidnosti „prek povezave“, je treba, prvič, poudariti, da se v skladu s členom 2(1) Direktive 2000/78 načelo enakega obravnavanja razume tako, da ne obstaja „nikakršna“ neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1 te direktive.

53 Poleg tega je treba spomniti, da je namen te direktive boj proti vsem oblikam diskriminacije zaradi invalidnosti pri zaposlovanju in delu. Načelo enakega obravnavanja, določeno z navedeno direktivo za to področje, se namreč ne uporablja za določeno skupino oseb, ampak na podlagi razlogov iz njenega člena 1. Ta razlaga je potrjena z besedilom člena 13 ES, ki je pravna podlaga za Direktivo 2000/78 in s katerim je Uniji – tako kot s členom 19 PDEU, s katerim je bil nadomeščen – podeljena pristojnost, da sprejme ustrezne ukrepe za boj proti vsakršni diskriminaciji na podlagi, med drugim, invalidnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman, C-303/06, EU:C:2008:415, točka 38). Prav tako je v uvodni izjavi 12 te direktive navedeno, da je treba v vsej Uniji prepovedati „vsakršno“ neposredno ali posredno diskriminacijo zaradi invalidnosti.

54 Poleg tega se vprašanje priznavanja diskriminacije zaradi invalidnosti „prek povezave“ postavlja na enak način, ne glede na to, ali je ta diskriminacija neposredna ali posredna. Zlasti okoliščina, da pojem posredne diskriminacije v ureditvi iz Direktive 2000/78 za razliko od pojma neposredne diskriminacije vključuje možnost utemeljitve, ne vpliva na to, ali je treba dejanje opredeliti kot diskriminacijo „prek povezave“ v smislu te direktive.

55 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da tako besedilo člena 2(1) Direktive 2000/78 kot tudi cilj, na katerem temelji ta direktiva, govorita v prid prepovedi ne le neposredne diskriminacije „prek povezave“, temveč tudi posredne diskriminacije „prek povezave“.

56 Drugič, poudariti je treba, da je Sodišče s sklicevanjem na sodbo z dne 17. julija 2008, Coleman (C-303/06, EU:C:2008:415), v zvezi s področjem uporabe Direktive 2000/43, katere člena 1 in 2 sta oblikovana podobno kot člena 1 in 2 Direktive 2000/78, že razsodilo, da tega področja uporabe ni mogoče opredeliti ozko in da se načelo enakega obravnavanja, na katero se nanaša ta direktiva, ne uporablja za kategorijo določenih oseb, temveč na podlagi razlogov iz člena 1 te direktive, tako da to področje uporabe zajema tudi osebe, ki so kljub temu, da same ne pripadajo zadevni rasi ali etnični skupini, zaradi enega od teh razlogov obravnavane manj ugodno ali so v posebej neugodnem položaju (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, točka 56). Zato je Sodišče, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 36 sklepnih predlogov, izrecno ugotovilo, da je posredna diskriminacija „prek povezave“ prepovedana z Direktivo 2000/43.

57 Tretjič, za razlago prepovedi diskriminacije v skladu z Listino je treba ugotoviti, da – kot je razvidno iz besedila člena 21(1) Listine – splošno načelo prepovedi diskriminacije, ki ga ta določa, prepoveduje „vsakršno diskriminacijo“ na podlagi, med drugim, invalidnosti, s čimer se zagotavlja široka uporaba tega temeljnega jamstva.

58 Prepoved diskriminacije iz člena 2(2)(b) Direktive 2000/78 je treba prav tako razlagati ob upoštevanju člena 24 Listine in njenega člena 26. Ta člen 24, ki se nanaša na pravice otroka, v odstavku 1 določa, da imajo otroci pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti, v odstavku 2 pa, da se morajo pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka. Poleg tega člen 26 Listine določa, da Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2024, Ca Na Negreta, C-631/22, EU:C:2024:53, točka 40 in navedena sodna praksa).

59 Poleg tega člen 21(1) Listine vsebuje vsaj enaka jamstva, kot so določena v členu 14 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, ki se uporablja v povezavi s pravicami in svoboščinami, zagotovljenimi s to konvencijo, ki jih je treba v skladu s členom 52(3) Listine upoštevati kot minimalno raven varstva (glej po analogiji sodbo z dne 3. aprila 2025, Alchaster II, C-743/24, EU:C:2025:230, točka 24).

60 Evropsko sodišče za človekove pravice pa je že razsodilo, da je diskriminatorno obravnavanje, ki ga je bila oseba deležna zaradi invalidnosti svojega otroka, s katerim je tesno osebno povezana in za katerega skrbi, oblika diskriminacije zaradi invalidnosti, ki je zajeta s členom 14 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (glej v tem smislu ESČP, 22. marec 2016, Guberina proti Hrvaški, CE:ECHR:2016:0322JUD002368213, točka 79), brez razlikovanja glede na to, ali je ta diskriminacija neposredna ali posredna.

61 Četrtič, glede določb Konvencije OZN, ki so lahko usmeritev za razlago Direktive 2000/78, je treba opozoriti, da člen 2, tretji odstavek, te konvencije določa, da se „diskriminacija zaradi invalidnosti“ nanaša na „vsako“ razlikovanje, izključevanje ali omejevanje zaradi invalidnosti z namenom ali posledico zmanjšanja ali izničevanja enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin na političnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju in da ta pojem vključuje „vse oblike diskriminacije“, tudi odklonitev primerne prilagoditve.

62 Člen 5(2) navedene konvencije namreč določa, da države pogodbenice prepovejo vsako diskriminacijo zaradi invalidnosti ter zagotovijo invalidom enako in učinkovito pravno varstvo pred diskriminacijo ne glede na okoliščine.

63 Dalje, člen 7 te konvencije v odstavku 1 določa, da države pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci „[v celoti] uživajo“ vse človekove pravice in temeljne svoboščine, v odstavku 2 pa, da mora biti pri vseh dejavnostih v zvezi z invalidnimi otroki poglavitna skrb otrokova korist.

64 Poleg tega, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 38 in 39 sklepnih predlogov, Odbor za pravice invalidov, ustanovljen s členom 34 Konvencije OZN, zlasti v okviru pristojnosti, ki so mu bile podeljene z Izbirnim protokolom k tej konvenciji z dne 13. decembra 2006, meni, da je obveznost prepovedi vsakršne diskriminacije zaradi invalidnosti, ki je določena v členu 5(2) te konvencije, zaščititi invalidne osebe in njihove bližnje, na primer starše invalidnih otrok, in se izrecno sklicuje na diskriminacijo „prek povezave“, ne da bi jo omejeval na neposredno diskriminacijo.

65 Iz zgoraj navedenega torej izhaja, da se načelo prepovedi diskriminacije, določeno v členu 21(1) Listine in konkretizirano z Direktivo 2000/78, nanaša tudi na posredno diskriminacijo zaradi invalidnosti „prek povezave“.

66 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2000/78 in zlasti njen člen 1 ter člen 2(1) in (2)(b) v povezavi s členi 21, 24 in 26 Listine ter členi 2, 5 in 7 Konvencije OZN razlagati tako, da prepoved posredne diskriminacije zaradi invalidnosti velja glede delavca, ki sam ni invalid, vendar je predmet take diskriminacije zaradi pomoči, ki jo nudi svojemu invalidnemu otroku, s čimer temu otroku zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje.

Drugo vprašanje

67 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba v primeru pritrdilnega odgovora na prvo vprašanje Direktivo 2000/78 in zlasti njen člen 5 v povezavi s členoma 24 in 26 Listine ter členom 2 in členom 7 Konvencije OZN razlagati tako, da mora delodajalec, da bi zagotovil spoštovanje načela enakosti delavcev in prepovedi posredne diskriminacije iz člena 2(2)(b) te direktive, sprejeti razumne prilagoditve v smislu tega člena 5 v zvezi z delavcem, ki sam ni invalid, vendar svojemu invalidnemu otroku nudi pomoč, s čimer mu zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje.

68 Člen 5 Direktive 2000/78 določa, da se zagotovijo razumne prilagoditve, da bi se zagotovila skladnost z načelom enakega obravnavanja, kar zadeva invalidne osebe, kar pomeni, da delodajalci sprejmejo ustrezne ukrepe glede na potrebe v konkretni situaciji, da se invalidni osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili. Obremenitev ni nesorazmerna, če jo zadosti kompenzirajo ukrepi v okviru politike, ki jo zadevna država članica izvaja v zvezi z invalidnimi osebami.

69 Glede vprašanja, ali se ta člen 5 uporablja za delavca, ki sam ni invalid, vendar svojemu invalidnemu otroku nudi pomoč, ki mu omogoča, da prejme bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo zdravstveno stanje, je treba sicer poudariti, da je Sodišče v točkah 39 in 42 sodbe z dne 17. julija 2008, Coleman (C-303/06, EU:C:2008:415), razsodilo, da Direktiva 2000/78 vsebuje nekatere določbe, med katerimi je zlasti njen člen 5, ki se uporabljajo le za invalidne osebe.

70 Vendar se v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, predlog za sprejetje predhodne odločbe ni nanašal na področje uporabe tega člena niti na vprašanje, kot v obravnavani zadevi, ali je treba za zagotovitev spoštovanja načela enakega obravnavanja delavcev in prepovedi posredne diskriminacije iz člena 2(2)(b) Direktive 2000/78 izvesti razumne prilagoditve v smislu člena 5 te direktive za delavca, ki sam ni invalid, vendar skrbi za svojega invalidnega otroka. Poleg tega na dan razglasitve navedene sodbe Listina oziroma Konvencija OZN, ki ju je treba upoštevati pri razlagi Direktive 2000/78, nista začeli veljati oziroma ju Skupnost ni odobrila.

71 Tako je treba za razlago člena 5 Direktive 2000/78, ki bi bila v skladu z Listino, najprej opozoriti, kot je navedeno v točki 58 te sodbe, da člena 24 in 26 Listine med drugim določata, da imajo otroci pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti ter da Unija priznava in spoštuje pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti, socialne in poklicne vključenosti ter sodelovanja v življenju skupnosti.

72 Konvencija OZN v tretjem odstavku člena 2 izrecno določa, da pojem diskriminacije zaradi invalidnosti vključuje vse oblike diskriminacije, „tudi odklonitev primerne prilagoditve“. Četrti odstavek tega člena določa, da „primerna prilagoditev pomeni potrebne in primerne spremembe ter prilagoditve, ki ne nalagajo nesorazmernega ali nepotrebnega bremena, kadar so v posameznem primeru potrebne, da se invalidom na enaki podlagi kot drugim zagotovi uživanje ali uresničevanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin“. Kot je generalni pravobranilec

navedel v točki 53 sklepnih predlogov, primerna prilagoditev, kot je opredeljena v tem členu 2, ni omejena na potrebe invalidnih oseb na delovnem mestu. Zato je treba tako prilagoditev po potrebi odobriti tudi delavcu, ki zagotavlja pomoč, ki tej invalidni osebi omogoča, da prejme bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njeno stanje.

73 V členu 7(1) te konvencije je še pojasnjeno, da države pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci uživajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine. V zvezi s tem je v točki (x) preambule navedene konvencije izrecno navedeno, da je treba družinam invalidov pomagati, da bi te lahko prispevale k polnemu in enakopravnemu uživanju pravic invalidov. Iz tega izhaja, da mora imeti delavec možnost svojemu invalidnemu otroku zagotoviti pomoč, ki jo potrebuje, kar pomeni, da ima delodajalec obveznost, da prilagodi delovne pogoje tega delavca.

74 Poleg tega bi bil ob neobstoju take obveznosti prepovedi posredne diskriminacije „prek povezave“ delavca, ki zagotavlja pomoč svojemu invalidnemu otroku, s čimer mu omogoča, da prejme bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje, kot je navedeno v točki 66 te sodbe, odvzet velik del polnega učinka.

75 Iz navedenega izhaja, da mora delodajalec za takega delavca zagotoviti razumne prilagoditve v smislu člena 5 Direktive 2000/78 v povezavi s členoma 24 in 26 Listine ter členom 2 in členom 7(1) Konvencije OZN.

76 Glede vrst razumnih prilagoditev, ki se zahtevajo od delodajalca takega oskrbovalca, je Sodišče že razsodilo, da člen 5 Direktive 2000/78 v povezavi zlasti s členom 2 Konvencije OZN zahteva široko opredelitev pojma „razumna prilagoditev“ in da je skrajšanje delovnega časa lahko eden od prilagoditvenih ukrepov iz tega člena 5. V nekaterih okoliščinah je lahko tak ukrep tudi prerazporeditev na drugo delovno mesto (glej v tem smislu sodbi z dne 11. aprila 2013, HK Danmark, C-335/11 in C-337/11, EU:C:2013:222, točka 64, in z dne 10. februarja 2022, HR Rail, C-485/20, EU:C:2022:85, točka 43).

77 Zato morajo, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 56 sklepnih predlogov, ti ukrepi razumnih prilagoditev omogočiti prilagoditev delovnega okolja invalidne osebe, da se ji omogoči, da polno in učinkovito sodeluje v poklicnem življenju enako kot drugi delavci. Če delavec sam ni invalid, temveč skrbi za svojega invalidnega otroka, morajo navedeni ukrepi omogočati tudi prilagoditev delovnega okolja tega delavca z istim ciljem.

78 Kljub temu je treba ugotoviti, da člen 5 Direktive 2000/78 delodajalca ne more zavezovati k sprejetju ukrepov, ki bi ga „nesorazmerno obremenili“. V zvezi s tem je iz uvodne izjave 21 te direktive razvidno, da je treba pri ugotavljanju, ali zadevni ukrepi povzročajo nesorazmerno breme, upoštevati zlasti z njimi povezane finančne stroške, velikost in finančne vire organizacije ali podjetja ter možnost pridobitve javnih sredstev ali kakšne druge oblike pomoči. Poleg tega možnost razporeditve invalidne osebe na drugo delovno mesto obstaja le, če je na voljo vsaj eno prosto delovno mesto, ki ga zadevni delavec lahko zasede (sodba z dne 18. januarja 2024, Ca Na Negreta, C-631/22, EU:C:2024:53, točka 45 in navedena sodna praksa).

79 V zvezi s tem mora predložitveno sodišče ob upoštevanju zgornjih preudarkov in vseh upoštevnih okoliščin zadeve iz postopka v glavni stvari presoditi, ali je ugoditev prošnji G. L., da ima na danem delovnem mestu fiksen delovni čas, pomenila nesorazmerno breme za njenega delodajalca v smislu člena 5 Direktive 2000/78.

80 Glede na navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2000/78 in zlasti njen člen 5 v povezavi s členoma 24 in 26 Listine ter členom 2 in členom 7(1) Konvencije OZN razlagati tako, da mora delodajalec, da bi zagotovil spoštovanje načela enakosti delavcev in prepovedi posredne diskriminacije iz člena 2(2)(b) te direktive, v zvezi z delavcem, ki sam ni invalid, vendar svojemu invalidnemu otroku nudi pomoč, s čimer mu zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje, sprejeti razumne prilagoditve v smislu člena 5 navedene direktive, če te prilagoditve temu delodajalcu ne nalagajo nesorazmernega bremena.

Tretje vprašanje za predhodno odločanje

81 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje o razlagi pojma „oskrbovalec“ za namene uporabe Direktive 2000/78, če bi bil odgovor na prvo ali drugo vprašanje pritrdilen.

82 Opozoriti je treba, da nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, zahteva, da navedeno sodišče natančno upošteva zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika, ki naj bi ga predložitveno sodišče v okviru sodelovanja, uvedenega s členom 267 PDEU, poznalo (sklep z dne 3. julija 2014, Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, točka 21, in sodba z dne 9. septembra 2021, Toplofikatsia Sofia in drugi, C-208/20 in C-256/20, EU:C:2021:719, točka 20 in navedena sodna praksa). Poleg tega je na navedene zahteve opozorjeno v točkah 13, 15 in 16 Priporočil Sodišča Evropske unije nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (UL 2019, C 380, str. 1), ki so zdaj navedene v točkah 13, 15 in 16 nove različice Priporočil Sodišča Evropske unije nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja (UL C, C/2024/6008).

83 Predložitvena odločba mora torej, kot določa člen 94(c) Poslovnika, nujno vsebovati razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari. Kot določa člen 94(a) Poslovnika, mora predložitvena odločba tudi nujno vsebovati vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih temeljijo vprašanja (sodba z dne 13. decembra 2018, Rittinger in drugi, C-492/17, EU:C:2018:1019, točka 39 in navedena sodna praksa).

84 V obravnavanem primeru pa predložitveno sodišče Sodišče sprašuje o razlagi pojma „oskrbovalec“, ki v Direktivi 2000/78 ni določen, temveč kaže, da – kot pojasnjuje predložitveno sodišče v svojem predlogu – izhaja iz nacionalnega prava.

85 Poleg tega predložitvena odločba ne vsebuje nobenega pojasnila glede povezave, ki jo vzpostavlja med pojasnili, za katera je Sodišče v zvezi s tem pojmom „oskrbovalec“ zaprošeno v okviru tretjega vprašanja, in sporom o glavni stvari.

86 Tretje vprašanje torej ni dopustno.

Stroški

87 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški navedenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Direktivo Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu in zlasti člen 1 ter člen 2(1) in (2)(b) te direktive v povezavi s členi 21, 24, 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter členi 2, 5 in 7 Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki je bila sklenjena 13. decembra 2006 v New Yorku in ki je bila v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2010/48/ES z dne 26. novembra 2009,**

   je treba razlagati tako, da

   prepoved posredne diskriminacije zaradi invalidnosti velja glede delavca, ki sam ni invalid, vendar je predmet take diskriminacije zaradi pomoči, ki jo nudi svojemu invalidnemu otroku, s čimer temu otroku zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje.

2. **Direktivo 2000/78 in zlasti člen 5 te direktive v povezavi s členoma 24 in 26 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter členom 2 in členom 7(1) Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov**

   je treba razlagati tako, da

   mora delodajalec, da bi zagotovil spoštovanje načela enakosti delavcev in prepovedi posredne diskriminacije iz člena 2(2)(b) te direktive, v zvezi z delavcem, ki sam ni invalid, vendar svojemu invalidnemu otroku nudi pomoč, s čimer mu zagotavlja bistveni del oskrbe, ki jo zahteva njegovo stanje, sprejeti razumne prilagoditve v smislu člena 5 navedene direktive, če te prilagoditve temu delodajalcu ne nalagajo nesorazmernega bremena.

Podpisi